

Kultur- och fritidsnämnden

Inriktning för offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommun 2013-2015

Förslag till beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden beslutar att anta ”Inriktning för offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommun 2013-2015”:
  - Eskilstunas invånare ska få uppleva och möta konst i sin vardag, såväl i centrum som i alla stadsdelar och på landsbygden.
  - Konsten ska vara en självklar del i utformandet av stadens offentliga rum och ska bidra till att skapa mötesplatser och rum för gemenskap i staden.
  - Den offentliga konsten ska vara tillgänglig, skapa engagemang och delaktighet.
  - Konsten ska spegla historien genom att vara skapad i sin samtid, sticka ut och vara modig, vara innovativ och kreativ både i sitt uttryck och i sitt presentationssätt.

Därför ska kultur- och fritidsnämnden:

- Arbeta för att konstnärlig offentlig utsmyckning blir en självklar del i all samhällsutveckling, både genom eget initiativtagande och genom att verka där det byggs och utvecklas eller sker förändringar i stadsbilden.
- Skapa en helhet och balans mellan konstutbudet i innerstaden, i ytterområdena och på landsbygden.

- Främja samverkan med interna och externa parter samt arbeta fram modeller för samverkan, ärendegångar och medborgardialog.
- Verka för att utvecklingen av stadsrummet och förändringar i offentliga miljöer ska mötas både genom att flytta befintliga konstverk samt införskaffa nya.
- Stimulera nya sätt att arbeta på liksom att nya konstformer prövas och presenteras.
- Den offentliga konsten ska tydligt kommuniceras till invånarna via dialog och informationsinsatser.

2. Kultur- och fritidsnämnden delegerar till konstutskottet att fatta beslut om *Handlingsplan för offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommun*.

3. Kultur- och fritidsnämnden delegerar till konstutskottet att besluta om revidering av *Handlingsplan för offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommun*. Konstutskottet återrapporterar till nämnden när nya beslut fattats.

4. Kultur- och fritidsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram tydliga rutiner för samverkan om offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommunkoncern. Arbetet ska vara färdigt senast 30 juni 2014.

Ärendet

Sammanfattning

2011 inrättade kultur- och fritidsnämnden ett konstutskott. För att tydliggöra och stärka kommunens arbete med konstnärlig offentlig utsmyckning fick konstutskottet i uppdrag att skapa en inriktning för framtida offentlig utsmyckning (KFN/2011-11-08 § 78). För att nå inriktningens mål skapar konstutskottet dessutom en reviderbar handlingsplan.

Eskilstuna kommun har de senaste åren vuxit snabbt och i samband med det ställs allt större krav på att det skapas mötesplatser och offentliga rum som fungerar för kommunens invånare; såväl kvinnor och män som flickor och pojkar. Utredningar visar att utformning och konstnärlig gestaltning av det offentliga rummet, liksom platsens historia, är betydelsefull för platsens identitet, en stark identitet gör en plats intressant och attraktiv – såväl för invånarna som för besökare och turister.

Förslaget till inriktning har utarbetats i samråd med Kommunfastigheter, Torshälla Fastigheter, stadsbyggnadsnämnden, Torshälla stads nämnd, respektive förvaltningar och allmänheten.

Med *offentlig utsmyckning* menas här utsmyckning av konstnärlig art, permanenta likväl som tillfälliga utsmyckningar, installationer och utställningar.

Bakgrund

Eskilstuna kommun har de senaste åren vuxit snabbt och i samband med det ställs allt större krav på att det skapas mötesplatser och offentliga rum som fungerar för kommunens invånare. Utredningar visar att utformning och konstnärlig gestaltning av det offentliga rummet, liksom platsens historia, är betydelsefull för platsens identitet, en stark identitet gör en plats intressant och attraktiv – såväl för invånarna som för besökare och turister. Rikt kulturellt utbud och attraktiv vistelsemiljö gör samhället mindre ödsligt på kvällstid och därmed tryggare att vistas i.

Kulturen bidrar till ortens attraktionskraft och kan också fungera som marknadsförare, och med hjälp av kultur kan mediebilderna av ett samhälle förändras. Kulturen förmedlar en vision om staden och om människorna som bor där. Kulturella resurser skapar stolthet hos invånarna.

Uppdraget

För att tydliggöra och stärka kommunens arbete med konstnärlig offentlig utsmyckning fick konstutskottet i uppdrag att skapa en inriktning för offentlig utsmyckning (KFN/2011-11-08 § 78).

Utgångspunkter för arbetet med inriktningen har varit:

- Eskilstuna kommuns vision ”Eskilstuna den stolta Fristaden”
- Strategisk inriktning 2012-2015
- Eskilstuna växer tillsammans! Kulturpolitisk handlingsplan 2012-2015 (antagen av kommunfullmäktige 212-05-24)
- Inriktningen ska bidra till att stärka konstens värde i sig, men även att via offentlig konst stärka andra värden och nå fler kommunövergripande mål.

Offentlig utsmyckning – vad är det?

Med *offentlig utsmyckning* menas här utsmyckning av konstnärlig art, permanenta likväl som tillfälliga utsmyckningar, installationer och utställningar i offentlig miljö.

Historik och nuläge

Det går att spåra offentlig konst i Eskilstuna från 1800-talet och framåt, men det var först under 1930-/40-talen som konst började köpas mer systematiskt till gator och torg samt institutioner. Eskilstuna var under många år en av de kommuner i landet som stod i framkant gällande konstnärlig offentlig utsmyckning, men under de senaste årtiondena har dock kommunens inköp av offentlig konst minskat.

De senaste åren har den offentliga konsten istället inventerats, digitaliserats samt kommunicerats via exempelvis konstkartan *Offentlig utomhuskonst* och *Konstkalendern* på eskilstuna.se. Genom bland annat *Nordisk Konsttriennial 2010* har ny konst också visats i det offentliga rummet.

Budgetposterna för offentlig konst ligger idag utspridda i kommunens förvaltningar och bolag. Även privata aktörer bidrar med investeringar i offentlig konst.

Kommunens bestånd består för närvarande av cirka 140 offentliga konstverk utomhus, samt en depositionskonstsamling med cirka 5500 verk.

Ansvarsområden

”Kultur- och fritidsnämnden har hand om kommunens konstsamling och offentlig utsmyckning som inköps eller förvärvas på annat sätt vid nyproduktion/byggnation eller andra tillfällen. Kultur- och fritidsnämnden har också hand om den konst som deponeras i Eskilstuna kommuns förvaltningslokaler.” (antaget av kommunfullmäktige 2004-02-19 § 4). Därmed skall all placering av offentlig konst godkännas av kultur- och fritidsnämnden.

Detta innebär att kultur- och fritidsnämnden har ett samordnande ansvar över den offentliga konsten och att rutiner för samordning ska utarbetas.

Konstutskottet är ett utskott inom kultur- och fritidsnämnden. Konstutskottets uppdrag är att:

- Ha dialog med allmänhet, näringsliv samt kommunala nämnder och bolag om kommunens konstsamling, depositionskonst och offentlig utsmyckning.
- Bereda frågor som rör kommunens konstsamling, depositionskonst och offentlig utsmyckning inför beslut i nämnd.
- Upprätthålla och utveckla nämndens kompetens i konstfrågor.

Konstutskottet består av tre ordinarie ledamöter och två ersättare från kultur - och fritidsnämnden. Kultur- och fritidsnämnden utser ledamöter och ersättare samt vem av ledamöterna som ska vara konstutskottets ordförande.

Förutom nämndens ansvar och arbete med offentlig utsmyckning bidrar fler nämnder och bolag till att skapa en attraktiv stad:

Torshälla stads nämnd avsätter pengar för konstinvesteringar. Aktuellt projekt är skulpturparken i anslutning till Holmberget.

Stadsbyggnadsnämnden har avsatt en miljon/år för konst och kultur för om 2013. Dessutom avsätts det mer pengar till konst ur budgeten för utvalda projekt.

I ägardirektiven 2014 för Kommunfastigheter/Torshälla Fastigheter står att läsa:
Vid nybyggnation av bostäder ska man alltid värna människors behov av konstnärlig utsmyckning och för verksamhetslokaler ska 0,5 % av byggkostnaden gå till konstnärlig utsmyckning.

Ärendets beredning

Konstutskottet har under 2011 och 2012 rest till Borås, Umeå och Malmö för att studera goda exempel på kommunalt arbete med konstnärlig offentlig utsmyckning. Under våren 2013 genomfördes en workshop med konstutskottet och berörda tjänstemän i Konstmuseet för att arbeta fram ett förslag till inriktning för offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommun.

Under arbetet med inriktningen har även dialog med allmänheten skett i form av ett öppet möte på Lokomotivet 8 april 2013 då arbetet med inriktningen presenterades och medborgarsynpunkter och förslag samlades in. Det som framför allt framkom var att medborgardialogen inom offentlig konstområdet bör stärkas och utvecklas.

I kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan för 2014 finns ett åtagande från kultur- och fritidsnämnden att utveckla medborgardialog kring den offentliga konsten.

Kultur- och fritidsnämnden har det formella ansvaret över placering samt vård och underhåll av offentlig konst. För att tydliggöra detta i kommunkoncernen genomfördes ett samråd med representanter från Stadsbyggnadsnämnden, Torshälla stads nämnd, Kommunfastigheter AB och Torshälla Fastigheter AB samt respektive förvaltningar genomfördes 9 september 2013. Vid samrådet konstaterades att det krävs förvaltningsövergripande och kommungemensam samsyn och samarbete för att nå inriktningen mål. Det framkom också önskemål om att tydliggöra ärendegångar och skapa modeller för samverkan, samt att stärka kommunikationen internt och externt.

Förslag till inriktning för offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommun 2013-2015

Kultur- och fritidsnämnden vill förtydliga sitt uppdrag inom konstens område genom att peka ut inriktningen för den offentliga utsmyckningen i Eskilstuna kommun 2013-2015:

- Eskilstunas invånare ska få uppleva och möta konst i sin vardag, såväl i centrum som i alla stadsdelar och på landsbygden.
- Konsten ska vara en självklar del i utformandet av stadens offentliga rum och ska bidra till att skapa mötesplatser och rum för gemenskap i staden.
- Den offentliga konsten ska vara tillgänglig, skapa engagemang och delaktighet.
- Konsten ska spegla historien genom att vara skapad i sin samtid, sticka ut och vara modig, vara innovativ och kreativ både i sitt uttryck och i sitt presentationssätt.

Därför ska kultur- och fritidsnämnden:

- Arbeta för att konstnärlig offentlig utsmyckning blir en självklar del i all samhällsutveckling, både genom eget initiativtagande och genom att verka där det byggs och utvecklas eller sker förändringar i stadsbilden.
- Skapa en helhet och balans mellan konstutbudet i innerstaden, i ytterområdena och på landsbygden.
- Främja samverkan med interna och externa parter samt arbeta fram modeller för samverkan, ärendegångar och medborgardialog.
- Verka för att utvecklingen av stadsrummet och förändringar i offentliga miljöer ska mötas både genom att flytta befintliga konstverk samt införskaffa nya.
- Stimulera nya sätt att arbeta på liksom att nya konstformer prövas och presenteras.
- Den offentliga konsten ska tydligt kommuniceras till invånarna via dialog och informationsinsatser.

Förslag till handlingsplan för framtida offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommun

Beredningen visar att det bör tydliggöras att det är kultur- och fritidsnämnden som har det formella ansvaret över placering samt vård och underhåll av offentlig konst. Det innebär att all konstnärlig offentlig utsmyckning som planeras i kommunen ska behandlas i konstutskottet. För att effektivt kunna samordna den offentliga konsten inom Eskilstuna kommun och nå inriktningens mål föreslår förvaltningen att nämnden delegerar till konstutskottet att upprätta och fatta beslut om en *Handlingsplan för offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommun*. Planen ska vara ett levande dokument varför kultur- och fritidsnämnden bör delegera till konstutskottet att fatta beslut om handlingsplanen.

Vidare föreslår förvaltningen att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram tydliga rutiner för samverkan om offentlig utsmyckning i Eskilstuna kommunkoncern.

KULTUR- OCH FRITIDSFÖRVALTNINGEN

Eva Königsson
Förvaltningschef

Nils Mossberg
Enhetschef Arkiv och museer

Josefine Bolander
Konsthandläggare

Beslutet skickas till:

Samtliga nämnder, Kommunfastigheter, Torshälla Fastigheter.